

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE DOLENJSKIH OKRAJEV

TEDNIK ZA POLITIČNA, GOSPODARSKA IN KULTURNA VPRAŠANJA

LETO II. — STEV. 36

NOVO MESTO, 8. SEPTEBRA 1951

ČETRTLETNA NAROČNINA 75 DIN

IZHAJA TRDENSKO

Od tedna do tedna

»Na Koreji nič novega.« Tako bi lahko začeli s tedenskim pregledom; razen medsebojnih obtoževanj in preprirov ter pogovorov po radiu, ali bi obnovili pogajanja ali ne, s Korejo ni razveseljivih novic. Severnokorejci in Kitajci z vsi silo pretiravajo malenkostne spore okoli meje začasne »mirovne pasu« pri Kesongu. Po čigavem naročilu, smo ugotovljali že zadnjič.

Zatišje nad korejskim bojiščem je odvrnilo te dni poglede vsega sveta v San Francisco. Ob zaključku lista še nimamo poročil, kakšne karte so položili na diplomatske mize sovjetski predstavniki, vse pa je kazalo na to, da bo konferenca prešla v dolgotrajno razpravljanje vseh spornih in perečih vprašanj, ki danes pretrešajo veliki azijski svet.

Bliža kot japonska pa so nam trenutno domača vprašanja. Ponovni zločini informbirojevskih držav, ki mejijo na Jugoslavijo, razodevajo vedno jasneje vsemu svetu, da je trdna, miroljubna in enotna Jugoslavija trn v peti vsem vojnim hujskačem. Kako radi bi nas izzvali k nepremišljenim dejanjem na naših mejah! V tej luči moramo gledati na številna izjavljanja, ki se neprestano ponavljajo. Preteklo nedeljo je skupina albanskih vojakov vdrla kakih 200 metrov globoko na naše ozemlje ter začela streljati na našo stražo. Ko je naša straža odgovorila na padalce z orožjem, je albanski izvajalec pihnilo na pomoč še 60 vojakov. Med bojem, ki je trajal celo uro, je bil hudo ranjen naš granicar Miodrag Stojanović, ki je v noči nato umrl v bolnišnici v Prizrenu. Na našem ozemlju so po boju našli truplo nekega albanskega vojaka, med umikom pa so Albanci odvlekli s seboj tri ranjence. Zaradi ponovnega izjavljanja je naše ministristvo za zunanje zadeve vložilo pri albanski vladi oster protest.

V Italiji živahno vrve. Ves italijanski tisk je poln nasvetov in praznih ugibanj, kaj bo opravil predsednik italijanske vlade De Gasperi v Ameriki, kamor se odpravila na razgovore z ameriškim zunanjim ministrom, nato pa v Ottawo na konferenco ministrov držav Atlantskega pakta. Na obeh konferencah namerava De Gasperi načeti vprašanje revizije italijanske mirovne pogodbe, hkrati pa »predlagati« rešitev tržaškega vprašanja. Kakor curek hladne vode pa je učinkovala na razgrete italijanske glave izjava ameriškega zunanjega ministra, ko je dejal, da bo v vprašanju Trsta Italija na vsak način morala upoštevati stališče Jugoslavije. Gospod Gasperi se je ob tej novici strahovito razburil in dal svedečo izjavo, da se »... bo dal v Ameriki raje sežgati, kakor da bi odstopil od tržaškega vprašanja, ki da »je še vedno glavni cilj njegove vlade in ki glede tega ne bo popustila niti za ped«. S sežiganjem svojih minljivih ostankov gospod Gasperi ne bo mnogo koristil svoji državi; vsekakor bi ji služil bolje in pametneje, če bi se s treznejšo glavo začel zavdati, da s histeričnim vpitjem italijanske diplomacije ne more imeti v poštenem svetu uspehov.

Pred združitvijo nekaterih krajevnih ljudskih odborov

V doseganju razvoja našega splošnega družbenega življenja so odigrali ljudski odbori, nosilci naše oblasti, nadvse pomembno vlogo. Neglede na nekatera pretiravanja in začetniške slabosti so v glavnem uspešno izvršili svojo zgodovinsko nalogo. Da so preživel v teku razvoja več bistvenih sprememb, je popolnoma razumljivo, saj so te spremembe vedno ustrezale vsakokratni stopnji razvoja proizvodnih in družbeno-gospodarskih odnosov v naši državi. Prav ti odnosi pa v bitvni odredajo organizacijo in delokrog državnih organov. Razvoj organizacije naših ljudskih odborov lahko delimo na tri temeljna razdobja.

Prvo razdobje, ki je trajalo od približno leta 1946, je bilo razdobje prevzemanja oblasti in obnove v vojni upoštevanega gospodarstva. Iz zaplenjenega premoženja ljudskih sovražnikov in prevzetega premoženja buržoazne države se je takrat ustvaril močan državni gospodarski sektor.

Drugo razdobje, ki traja od leta 1946 do 1950, je razdobje razlaščenja buržoazije, popolnega prevladovanja državnosocialističnega sektorja v temeljnih gospodarskih panogah; v to obdobje spada tudi začetek planskega gospodarstva. To razdobje tako imenovanega državnega socializma, ko je država v imenu ljudstva razveljavila stare vladajoče razrede in usmerila vse sile na uresničenje temeljnih nalog petletnega plana industrializacije in elektrifikacije države.

Tretje razdobje, ki se začne leta 1950, je razdobje prehajanja državne lastnine proizvodnih sredstev v splošno družbeno premoženje, ki ga upravljajo vse bolj in bolj sami proizvajalci oziroma družbene organizacije. To je hkrati obdobje, ki je bitveno novo v razvoju naše ljudske revolucije, to je prehod od državnega socializma v višjo stopnjo socialističnega razvoja. Naloge ljudske oblasti postajajo v tem razdobju vse bolj usmerjalne in nadzorovalne, neposredni upravljalci in razdeljevalci družbenih dobrin pa postajajo delovni kolektivi sami.

V luči razvoja in nalog tretjega razdobja organizacije naših ljudskih odborov moramo gledati tudi združevanje nekaterih dosedanjih manjših krajevnih ljudskih odborov v večje, gospodarsko močne, zaokrožene in samostojne življenjske splošne krajevne odbore. Kakor moramo skrbeti po eni strani z vsimi silami za to, da se dosledno uveljavijo načela neposrednega vodstva v gospodarstvu in družbeni delavnosti eploh, tako moramo na drugi strani vse bolj in bolj uveljavljati pri ljudskih odborih vse tiste oblike dela, ki dajejo ljudskim odborom predstavniki značaj in vedno v večji meri uveljavljajo neposreden vpliv in kontrolo ljudstva. Ljudstvo se uči upravljati svojo državo preko svetov in komisij državljanov. Za delo in razvoj krajev ni več — in ne sme biti — odgovoren edinole izvoljeni odbor ali pa ponekod morda samo predsednik ali tajnik krajevnega odbora. Ne, od ži-

vega, najtesnejšega sodelovanja celokupne krajevne skupnosti mora izhajati pobuda, napredek in kontrola razvoja političnega, gospodarskega in kulturnega življenja vsakega kraja.

Kako so sprejeli volivci predloge za združitve nekaterih manjših krajevnih ljudskih odborov v večje, gospodarsko močnejše odbore? Iz številnih zborov volivcev, sestankov odbornikov in iz predlogov posameznih organizacij izhajajo jasna želja, da se dosedanja gospodarsko šibki KLO priključijo krajem, s katerim so tudi sicer tesno povezani bodisi v kakršnem koli pogledu že.

Poglejmo si nekatera KLO novomeškega okraja in njihove doseganje pogoje za nadaljnji gospodarski razvoj. KLO Globodol pri Mirni peči s svojimi 400 prebivalci že dalj časa občuti, da sam, brez povezave z okoljskimi kraji, nima pravih pogojev za kak večji gospodarski razmah. Ne po številu prebivalcev, ne po odrezani legi kraja si Globodol ne more obetati od nadaljnjega obstoja svoje krajevne uprave takšnih koristi, kakršne npr. primer lahko pričakuje od novega KLO Mirna peč, kateremu se bo pridružil po novi razdelitvi tudi KLO St. Jurje (763 prebivalcev). Mirna peč, Globodol in Sent Jurje ter del KLO Karteljevo (vasi Dobje, Knežija in Zagorica) pa bodo predstavljali novo enoto krajevne ljudske oblasti s sedežem v Mirni peči; združen KLO bo imel 2708 prebivalcev in bo upravno ter gospodarsko zaokrožena celota. Prebivalci teh krajev so na zborih volivcev predlog združitve v celoti odobrili.

KLO Zameško ima po dosedani ureditvi 285 prebivalcev. Vzdrževanje krajevnega ljudskega odbora za tako majhno število prebivalcev se nam pokaže v luči pravkar navedenih dejstev in njegovega nadaljnjega razvoja naših krajevnih ljudskih odborov kot vprašanje, ki ga je treba čimprej rešiti. Zameško in Gradišče (521 prebivalcev) se bosta zato priključila St. Jerneju, ki bo po združitvi imel 2831 prebivalcev in vse pogoje za še večji gospodarski razmah kot doslej.

Za Novim mestom, ki ima v mejah svojega mestnega področja 5404 prebivalcev, bo po združitvi postal najmočnejši krajevni odbor v okraju Škočjan. Skupno s KLO Zagrad, Dobrovo in vasjo Zalog (dole je bila priključena h KLO Zbure) bo imel 2932 prebivalcev. — Smihel pri Žužemberku se bo priključil Žužemberku, za kar govorijo vsi gospodarski in politični razlogi obeh krajev. — V Suhi krajini se bosta združila KLO Ratje in Sela Hinje v nov KLO, ki bo štel 1556 prebivalcev. — KLO Gaberje, Brusnice in vasi Ratež ter Gumberk bodo imele sedež novega KLO v Brusnicah. Tudi ta predlog so volivci teh krajev popolnoma odobrili. Pod Gorjanci se bosta združila tudi krajevna odbora Stopiče in Dolž s sedežem odbora v Stopičah. Imela bosta skupno 2122 prebivalcev.

Stara težnja za združitve so bo uresničila tudi v šmarješki okolici. Nov, gospodarsko močan KLO s sedežem v Šmar-

jeti bo obsegal dosedani KLO Šmarjeto, Šmarješke Toplice in del KLO Zbure: vasi Celevec, Dol, Malo Strmice, Radovlje, Slape, Zagorica, Sela, Grič in Zbure. Imel bo 2087 prebivalcev.

Združila se bosta nadalje KLO Kamenec in Karteljevo. Prečni se bo priključila vas Podgora, Orehoviči pa del Gradišča (vas Dol, Mokro polje). Samostojni KLO bodo ostali dosedani KLO Ločna, Uršna Sela, Birčna vas, Prekopa, Šmarje, Smolenja vas, Smihel pri Novem mestu, Straža, Dol, Toplice, Podturen, St. Peter, Bela cerkev, Podgrad, Ajdovec in Dvor.

Namesto prejšnjih 40 krajevnih ljudskih odborov bo nova združitve ustvarila v novomeškem okraju 26 krajevnih ljudskih odborov in mestni ljudski odbor v Novem mestu. Nedvomno bo pomenil skrcen upravni aparat v okraju ogromno pocenitev, na drugi strani pa bo zagotovil potrebno strokovno višino s čimboljšim upravnim kadrom in njegovo ustaljitvijo. To pa pomeni hkrati tudi konec primitivnosti, samovolje in neznanja v upravnem poslovanju, ki je doslej vse prevečkrat povzročalo ljudem nepotrebna pota, izgubo časa in jezo. Združitve nekaterih krajevnih odborov so zato v prvi vrsti topla pozdravila volivci sami, ki si obljubljajo od razvoja organizacije naših ljudskih odborov nadaljnjo uveljavitev ljudske oblasti.

V trebaniskem okraju razpravljajo o zadnji resoluciji OF Slovenije

V zadnjih tednih prireja Osvobodilna fronta okraja Trebnje vrsto sestankov po vaseh, na katerih razpravljajo aktivisti s frontovci o zadnji resoluciji Osvobodilne fronte Slovenije in o sklepih Glavnega odbora Ljudske fronte Jugoslavije o novih oblikah dela OF. Z zanimanjem spremljajo člani organizacije poročila o gospodarskih in političnih vprašanjih. Marekije so se pogovorili tudi o novem tekmovanju na čast 10. obletnice ustanovitve Jugoslovanske armade. Doselej so v okraju najboljši v tem tekmovanju frontovci Čateža, Sv. Križa in Velike Loke. Frontovci teh krajev pomagajo s prostovoljnimi deli pri napeljavi telefona iz Sv. Križa v Veliko Loko. Prostovoljci iz Dobriča in Trebnja pomagajo pri napeljavi telefona, ki bo povezal okrajno eredišče z Dobričem, v Velikem Gabru pa pripravljajo vaščani gradivo za novo postajališče.

Zbor belokranjskih aktivistov

Ob zaključku lista smo prejeli kratko poročilo v nedeljskem zboru aktivistov v Črnomlju:

Kulturno-prosvetni dom v Črnomlju je bil v nedeljo 2. t. m. nabito poln aktivistov in borec NOB. Po himni, ki jo je odigrala črnomljska godba, je začel zborovanje predsednik OILO Franc Koštr. Po pozdravu je prebral brzojavko, ki s jo poslali stari aktivisti črnomljske meščanske kole.

Obširen referat o delu Fronte na vasi, o delu združ. KLO, LMS, AFZ, ZB invalidov, Rdečega križa, prosvetnih društev, športnih organizacij in sindikatov je imel nato predsednik OO OF Janez Zunič. — Po uspešnem razpravljanju so delegati sklenili, da bo Fronta odsej krepkeje pomagala vsem ostalim organizacijam v okraju, hkrati pa

Louis Adamič umrl

4. septembra je radijska postaja New York sporočila žalostno vest, da je nenadoma umrl znani ameriški pisatelj, Louis Adamič, dolenski rojak iz Blata pri Grosuplju. V Ameriko je odšel leta 1913, kjer je kmalu zaslovel kot priznan pisatelj in osebni prijatelj pokojnega predsednika Delana F. Roosevelta.

V KOČEVJU IN ČRNOMLJU STA ZAŠČITENA DVA POMEMBNA KULTURNA SPOMENIKA

Predsedstvo sveta za znanost in kulturo vlade Ljudske republike Slovenije je izdalo odlok, s katerim sta bila razglašena »Šeško doma« v Kočevju in »Fizikalni doma« v Črnomlju za kulturna spomenika iz narodnoosvobodilne vojne. V poslopju »Šeško doma« so se v osovobojenem Kočevju oktobra 1943 prikrivali v zgodovini slovenskega naroda zbrali njegovi svobodno izvoljeni zastopniki iz vseh krajev Slovenije, Slovenskega Primorja in iz Koroske. V črnomljskem »Fizikalnem domu« pa je februarja 1944. leta prikrival zasedal Slovenski narodnoosvobodilni svet — SNOS.

bo skrbela za razširitev svojih vrst za dvig krajevnega gospodarstva, za pomoč kmetijskemu združništvu, kakor tudi za jesensko setev, nabavo semen in pod. Vso pomoč bodo nudile frontne organizacije prosvetnim organizacijam v okraju in skrbela za prostovoljne ustanove in stanje, v katerem se nahajajo prosvetni delavci. — Po zaključenem zborovanju so se na Gričko šel stari borec in aktivisti in v prijetnem pomenku zaključili zborovanje z željo, da bi se na takih plodnih posvetovanjih še večkrat sešli.

TEKMOVANJE PARTIJSKIH ORGANIZACIJ METLIKE IN ČRNOMLJA

Na čast volitev v mestno in okrajno partijsko organizacijo je Mestni komite KPS v Črnomlju napovedal tekmovanje Mestnemu komiteju KPS v Metliki. Tekmovanje obsega poleg drugega tudi: poživitev dela v vseh partijskih organizacijah, uresničevanje sklepov zadnjega zasedanja plenuma CK KPS in udeležbo članov Partije v prostovoljnem delu v komunalni dejavnosti.

GASILCI V PRELESJU SO DOBILI MOTORNO BRIZGALNO

Leta 1947 je bilo ustanovljeno prostovoljno gasilsko društvo v Prelesju ob Kolpi pri Starem trgu, ki obsega tudi vasi Sodevec, Dol in Laze. V društvu je že 83 rednih in 12 podpornih članov. Glavno skrb je društvo posvetilo skupno gasilskemu orodju in opreme. Veliko pridobitev pomeni za društvo nova močna motorna brizgalna, katero so prvič preizkusili ob letni veselici minulo nedeljo. Preleški gasilci nujno potrebujejo zdaj še nekaj cevi, tako da bodo sposobni nuditi vaščanom učinkovito pomoč.

Brez sodelovanja prebivalcev v Kočevju ne bodo zatrti tifusa

Število na tifusu obolelih prebivalcev Kočevja je do zadnjega tedna naraslo že na 250 ljudi. Epidemija je s tem zavzela obseg, kakršnega zdravstvena kronika Slovenije ne pomni. Navzlic vsem dosedanjim ukrepom pa bolezen še ne upada, ker prebivalstvo Kočevja ne sodeluje z zdravstveno skupino tako, kakor bi to bilo nujno potrebno.

Čudno, žal pa resnično je n. pr. dejstvo, da nekateri ljudje v Kočevju zaradi svoje kulturne zaočalosti in nazadnjaštva skrivajo bolnike kar doma, namesto da bi se takoj obrnili na zdravnike za pomoč. Bolniki, ki se zdravijo v izolirnici v Kočevju, nekateri svojci ne puščajo pri miru. Tifusni bolniki morajo biti strogo osamljeni, imeti pa morajo tudi predpisano hrano (dieta). Sorodniki, ki kličejo bolnike k oknom izolirnice v Kočevju in jim dajejo na skrivaj hrano in celo alkoholne pijače, delajo s tem bolanim evocem kaj slabe usluge, saj jih spravljajo v življenjsko nevarnost, zdravstvenemu osebju pa povzročajo s tem še več nepotrebnega dela. Nediscipliniranost nekaterih prebivalcev Kočevja se kaže tudi v skrajno zanemarjeni skrbi za higieno mesta. Smeti mečejo ponekod kar skozi okna ali pa jih odnašajo v Rinžo, ki se leno pomika skozi mesto; kanali se iztekaajo v njo, odpadki, ki se usedajo na dno, predstavlja nova legla nesnage. Stranišča, ki so nevarna za raznašanje bolezni, so v mnogih hišah v obupnem stanju. Pri nekaterih javnih delih ni provizoričnih stranišč itd. Zdravstvena ekipa, ki je prišla na pomoč Kočevju iz Ljubljane, je neletela na velike težave in nerazumevanje. Ko je minuli ponedeljek predaval vodja ekipe zdravnik-specialist o tifusu, je bil

obiek predavanja tako pičel, da se prebivalci Kočevja lahko sramujejo svojega nezanimanja. Zdravniki, ki so odredili vrsto ukrepov za ureditev osnovnih higiensko-zdravstvenih nepravilnosti, seveda ne morejo delati čudežev. Vsa pomoč pa bo brezuspešna, če ne bodo vsi prebivalci Kočevja množično sodelovali pri zatiranju bolezni, predvsem pa tudi pozatalni razumevanje za to delo.

V ZILJAH GRADIJO VASČANI SOLO

Čprav štejejo vaščani Zilj v Beli krajini med revnejše predele črnomljskega okraja, so v doseganje priprave za zidavo nove osnovne šole vložili že toliko truda in volje, da so upravičeno zgled mnogim večjim krajem. Za šolo, ki jo že gradijo, so pripravili do sedaj raznega gradiva in zbrali denarnih prispevkov za skupno vrednost milijon dinarjev. Šola bo tako popolnoma zgrajena iz laetnih sredstev vaščanov.

GOSPODARSKO-VINOGRADNIŠKA SOLA NA VINOMERU PRI METLIKI

Na državnem posestvu Vinomer pri Metliki pripravljajo novo kmečko šolo, ki bo v veliko korist vinogradnikom in kmetijstvu Bele krajine. Začeli bodo s šestmesečnimi gospodarsko-vinogradniškimi tečaji v strnjemem pouku Belokranjci so pokazali za novo šolo veliko zanimanja; pripravljani so že prostori za učilnice in internat, pričakujejo pa, da bo kmalu urejeno tudi vprašanje predvatelevja za splošno gospodarsko-vinogradniško stroko.

Odkup žita bo v novomeškem okraju kmalu zaključen

Do minule sobote je bilo v novomeškem okraju odkupljenih že 80 odstotkov vseh obveznih količin žita. Med najboljšimi krajevnimi odbori so doslej: Prečna, Ajdovec, Podgrad, Stopiče, Globodol, Kamenec, Gaberje, Uršna sela, Podturen, Dolenjske Toplice in Dvor. V teh krajih so do konca avgusta odkupili že nad 90 odstotkov obvezne oddaje. Marekije bi bil odkup že v celoti zaključen, vendar pa še niso omlitili vsega žita.

Kaj je pokazal dosedani potek letošnjega odkupa? Ogromna večina kmetov je pravilno razumela napore ljudske oblasti za prehrano nekmečklega prebivalstva. Ti kmetje so znova z dobro voljo in kot zavedni državljanji izpolnili dolžnost do naše ljudske skupnosti. Za njihovo skrb in trud, ki so ga vložili v zemljo, jim je hvaležen elektrni državljani, ki so vsak dan odreže kos kruha. Teh kmetov ni zmotila sovražna propaganda o zniževanju in opuščanju oddaje žita, ki se je do nedavnega tako trdovratno vzdrževal v nekaterih vaseh okoli Škočjana in Sent

Jerneja. Ti kmetje pa so postavili na laž tudi tiste nezavedneže, ki so lansko jesen vneto zadrževali, da »semena ni in ga ni«, vendar pa so potem posejali precej več kakor v lanskem letu.

Da so v navedenih krajih kmetje skraj že oddali vse predvidene količine žita, je vsekakor tudi zasluha krajevnih odborov, ki so pošteni in skupno z ljudmi porazdelili obveznosti na posamezna gospodarstva, prav tako pa so v dnevih odkupa temeljito sodelovali z odkupnim podjetjem. Vse kaže, da bo v 25 krajevnih odborih podgorjanskega, mirnopoškega, topliškega in suhokranjskega področja odkup stoodtотно uresničen brez vsakega administrativnega ukrepa. Kaj pa nam teh 25 ljudskih odborov s svojim delom še potrjuje? Nedvomno in predvsem to, da zahteva njihova discipliniranost in zavedno opravljanje dolžnosti tudi od ostalih 15 krajevnih odborov, da v prav taki meri tudi ti izpolnijo svoje dolžnosti do države.

Se vedno šepa odkup na Škočjanskem področju. Slabo napredujejo tudi v Beli

cerkvi, Prekopi, Šmarju, Gradišču, Sent Jerneju in deloma tudi v Orehoviči. V Smolenji vasi je bilo potrebno več velikih posestnikov opozoriti na izpolnitev obvezne oddaje. V Prekopi, St. Jerneju, Škočjanu in Šmarjeti so bili prav ti, ki so skrivali v kašah in skritih prostorih največ žita, najbolj zgovorni pri »prepričevanju« odkupnih organov, da »žita ni in ni«. Če bodo zdaj imeli posamezniki zaradi svoje trdglavosti stroške in pota na javno tožilstvo in sodišče, kdo jim je kriv?

Neppravilno bi bilo metati v en koš vse kmetje iz pravkar navedenih krajev. Že zadnjič smo pisali o posameznikih iz škočjanskega področja, ki so zgledno zadostili obveznemu odkupu. Naivetič poeestnik iz Kija, Anton Bevc, Frančiška Kramar iz Lutrškega sela in še nekateri so oddali v St. Petru prvi žito. Posestnik pete skupine Jože Gorenc v Vrha pri St. Jerneju je v celoti izpolnil svojo dolžnost. Naspotno pa po posestvu njemu popolnoma enak Franc Lenčič iz Smalče vasi do določene roka ni oddal še zrna žita. Terezija Škedelj iz Razdrtega se je »odrezala« s 432 kg namesto 1180 kg; prav tako tudi posestnika 4. skupine Franc in Karel Turk iz Loke pri Orehoviči. Prvi je oddal od 1155 kg samo 284 kg, drugi pa od 859 kg komaj 281 kg. Boljše bi napravila, če bi sledila zgledu posestnika Strojina iz Mihovca, ki je med prvimi oddal predpisano količino žita.

Za kulturni dom tržaških Slovencev so prispevali

Opekarna Zalog 1200 din, Javno tožilstvo Novo mesto 1000 din, Vaški odbor OF Stopiče 300 din, Kulturno-umetniško društvo Stopiče 300 din, Industrija perila MLO Novo mesto 1165 din, Ekonomska srednja šola 1574 din, Kurilnica na postaji Novo mesto 1000 din, Osnovna šola Škočjan 840 din, Tovarna igrač Novo mesto 3000 din, Osnovna šola Zameško 300 dinarjev, Okrajno avtoprevozno podjetje Novo mesto 322 din, Osnovna šola Mirna

peč 400 din, Sindikat prosvetnih delavcev srednjih šol 3236 din, Vojna ekonomija 1250 din, Sindikat nameščencev MLO Novo mesto 880 din, Krajevni odbor Zveze vojaških vojnih invalidov St. Peter 1070 din, Lesno industrijsko podjetje Novo mesto 3230 din, Krajevni odbor Zveze vojaških vojnih invalidov Dolenjske Toplice 1200 din.

Pripevajte za kulturni dom naših bratov v Trstul

Hud požar v Ortneku

V četrtek 30. avgusta je bilo v Ortneku ob pol eni uri zjutraj do tal pogorela parna žaga. Po pripovedovanju počnega čuvšja je začelo goreti že popolnoči; ogenj je opazil v neposredni bližini parnega stroja. Hotel je majhen plamenček najprej sam pogasiti, ko pa je videl, da gori olje, je odhitel na železniško postajo in poklical na pomoč gasilce iz Susij in Ribnice. Takoj so prihitali domači gasilci iz Velikih Poljan, ki so se trudili, da bi omejili požar, kar pa se jim je posrečilo šele s pomočjo gasilcev iz Susij. Njim in ribniškimi gasilcem se je posrečilo obvarovati skladišče rezanega lesa, vendar pa žage niso mogli rešiti. Na pomoč so prihitali tudi gasilci iz Velikih Lašč, Bukovice in Nemške vasi. — Vzrok požara je najbrže neprevidnost. Morda je nastal požar zaradi nezavarovanega okna, ki so ga dali pred kratkim popraviti in za katerim je bilo nekaj posod z oljem.

Gospodje, ne plavajte proti toku!

V zadnjih tednih in mesecih smo pričeli vse bolj in bolj odkriti rovarjenja ostankov raznih reakcionarnih skupin, ki so po svoje razumeli zadnje ukrepe ljudske oblasti za nadaljnjo demokratizacijo našega družbenega življenja. Sovražniki socializma — od informbirojevcev do katoliškega klera, ki s svojo večino nikakor noče stopiti na pot delovnih ljudi — so se znašli na isti črti: eni kot drugi mislijo, da je sedaj prišel »njihov čas«, ko je treba izbrabljati vse ukrepe ljudske oblasti, sejati med ljudi nezaupanje v socializem, v lepšo bodočnost, v mirno, svobodno domovino. — Resolucija Izvršnega odbora OF Slovenije je do kraja razkrinkala podle naklope starih sovražnikov napredka in razvoja, hkrati pa je dala vsem svojim organizacijam in vsem poštenim državljanom naše ožje domovine jasne smernice za borbo proti izživčem in podpihovalcem, ki nastavljajo svoja velika ušesa bodisi Vatikanu ali Moskvi.

Zivo so nam v spominu dogodki letošnjega romanja na Ptujski gori. Velikomarensko žegnanje je privabilo tudi tokrat trumo božjepotnikov, ki so po stari navadi v molitvah, pobožnem prepovedanju, ob vinu in dekletih preživili noč na umazanih cerkvenih tleh. No, kaj bi tajili, saj je skoraj na vseh romanjih tako, da si Bog in Hudič takole za kakšno noč razdelita posvečene prostore cerkve ali samostanov. Razgreta, mlada kri, pa alkohol, obilna jedanja in še kaj, vse to zahteva sprostitve. Romarji vendar niso iz lesa; to so pokazali tudi nekateri božjepotniki Ptujске gore, ko so 14. avgusta ponoči v zgodovinski cerkvi izzvali krvavi pokolji, poizkušali s posilstvom na svetem kraju in s tem onečastili cerkev. Vse to pa ni motilo župnika-patra Ocepka, da je proti vsem stroгим pravilom Cerkve navzlic zločinu v svetišču maševal — in pridno pobiral darove ubogih vernikov v vedno odprto malho. Ko so se za nočni zločin pozanimali organi javnega reda, so prišli na dan še lepše stvari. Na 14 različnih krajih so vpričo kanonika dr. Meška in domačega kaplana našli skritih 700.000 dinarjev; v skatlah, predalih, kovčkih, v spalnicah, pod kaplانو posteljo in v omarah, na umivalniku, na podstrešju in pod posteljo usmiljene se-

v ljubljanskem semenišču novo »visoko šolo reakcije«, ki je izdajala v vsej tajnosti svoj časopis »Zlomškovke drobitnice«, napadala ljudsko oblast ter hujskala proti obstoječemu državnemu redu in miru v državi. Štiri mesece je vodstvo semenišča v ljubljanskim školom Vovkom vred mirno gledalo početje svojih lemenatarskih ovčic, med katere so se po osvoboditvi zstekli mnogi ljudje, ki so sodelovali v beli gardi in domobranstvu, v nemški vojski, sinovi gestapovskih agentov, sinovi kaznovanih bogatih kmetov, gestapovski agenti in podobna drhal z vseh vetrov in vseh barv. Nekaj poštenih bogoslovcev, ki so se hoteli upirati srednjeveškemu mračnjstvu in vzgojnim metodam škola, je utonilo v nasilju in vzdušju, ki vlada v ljubljanskem bogoslovju.

Z vseh strani so začeli kazati zobe. Jezuit Grafenauer iz Maribora se je spravi nad ponarjanje dokumentov. Župnik Ferdinand Žgank iz Kunigunde je javno začel z molitvami za dr. Antona Korošca. Dekan Mozetič iz Cerknega, župnik Kožlin iz Novakov in še nekateri duhovniki so dali ob smrti znanega fašističnega sodelavca škola Margottija v cerkvah zvoniti. Župnik Veselič je na ptujskem polju postavil »vseke straže«, ki so spremljale škola dr. M. Držičnika in oskrunile državno zastavo. Ob zlati maši v Sela-Sumberku pri Trebnjem so postavljali mlajver teptali državno zastavo. Duhovnik Zakrajšek je 21. avgusta na delovni dan organiziral iz Velike Loke božjepotnike, da so šli z njim na Zaplaz in se tam več ur gostili. Kaplan v Dobriču je obtožen mazaštva, žužemberški duhovniki pa so se z vso silo pripravljali na obnovo cerkve in župnišča, ki sta med vojno služila za bunkerje izdajstva in ubijanja naših ljudi. Eden izmed žužemberških kaplanov se je celo ponizal do obrtniškega dela: začel je krpati lonce in staro posodo, samo da prihaja laže v stik z ljudmi.

Vrsta gre naprej, nastevanja se dolgo ne bi bilo konec. Oblike dela so različne; kar ne opravi pogovor v farovžu, doseže spovednica. Pri ljubljeno sredstvo je tudi prižnica. Župnik Anton Čačuta v Preloki se je n. pr. nadvse rad poslužuje za svoje zadnje čase vse bolj nebrzdane napade na ljudsko oblast in našo ureditev. Kakor da bi pozabil, da je v Beli krajini, se župnik Čačuta norčuje v cerkvi iz nekaterih vaščanov, ki niso tako »brhitni« kakor je šolani gospod. Zadržništvo mu seveda ne ugaja, prav tako ne nastop kulturne skupine naše vojske; zato rad predstavlja že napovedane večernice ob nedeljskih popoldnevih na kasnejšo uro, ki se čudno točno ujema z začetkom prireditev... 1. julija je gospod župnik napovedal v pridigi, da bo prihodnje nedeljo zasedalo v cerkvi ljudsko sodišče in da morajo prve klopi ostati prazne. »Sodilni« naj bi več vaščanov zaradi plačevanja cerkvenih sedežev, katerih denar je baje poneveril pokojni župnik Jerič itd. Ze vnaprej je Čačuta obetal ljudem, da bodo morali prisesti s tremi prsti na evangeliju, sodnik pa bo on sam, »ker najbolje pozna zakone«. S prižnice je pozval ženske v župnišče, kjer naj bi mu povedale, kaj se je razpravljalo na zadnjem množičnem sestanku v Preloki. Ko prihodnje nedeljo naročenih ovčic ni bilo v cerkve, grmenja seveda ni manjkalo. Župnik Čačuta je izrabil prižnico za razdor med vašmi, ko je izjavil, da ne bi šel nikogar obhaيات v Zilje, če ne bi šli z njim iz Preloke štirje lantje ali možje s kolmi in se spet z njim vračali domov...

Torej — telesna straža! Vero, duhovnike preganjajo! Ali ne diši vse to prav močno po tolikokrat zapeti, a tako malo poslušani in vse preveč obrabljeni pesmici? Kako težko je vendar doseči v novi Jugoslaviji mučeniško krono, kajne, gospodje? Sejati med ljudi razdor, izživati k ustanavljanju telesnih straž, od katerih je do nove bele garde le še mišji skok — mar je to delo dušebrižnika, ki bi ga

OGLASUJTE V DOLENJSKEM LISTU!

morala prevevati sama ljubezen do bližnjega?

O tem svoje vesti župnik Čačuta verjetno ne izprašuje. Raje terja bero, o kateri trdi, da je njegova plača, plačo ljudske oblasti pa javno odklanja. Čemu grmi župnik Čačuta nad prelaskimi laranji s prižnice in jim grozi s kaznimi, ker puščajo svoje otroke na razne mladinske prireditve? Čemu skuša vzbujati s prižnice vtis, da se mu dela krivica s strani državnih organov? Čemu vse njegovo izzivanje, se sprašujejo Preločani in okoličani?

Odgovor je lahak: tudi župnik Čačuta trobi v rog protijudskih duhovnikov, ki si mislijo, da je zdaj prišel njihov čas, na katerega so deset let zamaš čakali. Sam se je vrstil mednje, ki vneto sledijo slovenski cerkveni gospodki in njenim nalogam iz tujine in ki vsi skupaj sovražijo tiste poštene slovenske duhovnike, ki so se odločili živeti s svojim ljudstvom, ne pa delati proti njemu.

Kdor v veter pljuva, ne more imeti čistega obraza. To je odgovor ljudstva vsem Čalutom in ostalim, ki nočejo spoznati, da so na krivih potih.

DOMA IN PO SVETU

Izreden pridelek sliv v Bosni obeta letos tamkajšnjim krajem lepe dohodke. Samo v banjaluski oblasti cenijo pridelek na 6-7 tisoč vagonov. 200 vagonov sliv bodo izvozili samo iz te oblasti v Avstrijo, Zahodno Nemčijo in Švico. — Bosanski kraji so v zadregi, kam s slivnim bogastvom. Trgovska mreža Slovenije bi lahko z večjimi nakupi omogočila izdatno znižanje cen tudi na naših trgih, vendar pa bosanskih sliv pri nas še nismo opazili. Ali ne bi naše okrajne zveze kmetijskih združenj pomislile tudi na nakup bosanskih sliv? Naše gospodinje bi rade nakuhale iz njih dobre marmelade, pa tudi v svežem stanju bi jih posebno ljudje v mestih radi kupili.

Na mladinski progi Doboj-Banja Luka so doslej izkopali in vgradili v nasipe ter useke okrog 900.000 kubikov zemlje in kamenja, kar znaša nad 55% vseh nalog. V septembru pričakujejo na progi novih 16.000 mladincev-brigadirjev, tako da bo v prvih tednih septembra delalo na progi 22.000 brigadirjev.

Prva tovarna mleka v prahu v naši državi bo začela obratovati te dni v Osijeku. Na dan bo predelala okrog 40.000 litrov mleka. Naprave za tovarno moko dobili od Mednarodnega dečjega fonda (UNICEF). Z mlekom bo zalagalo novo

tovarno drž. posestvo Belje, kasneje pa bodo izdelovali v podjetju tudi sir in maslo. Tovarne za mleko v prahu bodo postavili še v Zagrebu, Zupaniji in Bjelovaru.

Kmetje so v 40 dneh sezidali žito. To je bilo v vasi Nemila blizu Zenice, kjer niso imeli primernih prostorov za žito. V 40 dneh so kmetje postavili žito. 1. novembra pa bodo v njej otroci že imeli pouk.

Velikega morskega psa so ujeli v Bakarskem zalivu ribiči, ki so na vodno zverino čakali že več dni. Pes se je zapletel v mrežo, nakar so takoj zaprli vhod v pristanišče. Mrcina je raztrgala že precej mreže in bi morda še ušla, vendar pa so ribičem prišli na pomoč mlinci, ki so morskega psa ustrelili. Morski pes je bil dolg 6 metrov, težak pa 1700 kg.

Vino v prahu so izumili na Francoskem. Prah, zmešan v razmerju 1 dela vina in 5 delov vode, ustreza baje vsakemu naravnemu vinu.

Dve uri se je igral s strupeno kačo 16 mesecev star otroček v Jubulporu v srednji Indiji. Starši so ga vzeli s seboj na njivo, med delom pa so opazili, da se je k otroku priplazila strupena kača kobra. Otroček je nevarno kačo božal in se z njo igral kakor dve uri. Popolnoma trda od strahu sta oče in mati od daleč spremljala nevarno početje. Če bi se le malo napačno premaknila, bi kača lahko otroka pičila. Ko je čez kakini dve uri kača opazila v grmovju dve divji mački, ki sta jo hoteli napasti, se je odstranila z njive.

Norcem je zapustil svoje premoženje advokat Lindberg iz Malmoja na Švedskem. V oporoki je obrazložil, da je obogatel s pomočjo norcev, ki niso imeli pametnejšega dela, kakor da so zapravljali denar za nepotrebne pravde. Vse svoje premoženje je izročil mestni ubožnici za duševne bolezni in tako privočil denar norcev-pravdačev potrebnim bolnikom.

Na čast 10. obletnice ustanovitve Jugoslovanske armade

V tekmovanju na čast desete obletnice ustanovitve Jugoslovanske armade so mladinci predvojaške vzgoje v novomeškem okraju opravili že precejšnje število prostovoljnih ur. Med najboljšimi so mladinci v Stopičah pod Gorjanci. Pri gradnji nove šole so opravili nad 500 ur. V Orevici so sodelovali mladinci predvojaške vzgoje pri obnavljanju partizanske bolnišnice v Pendirjevki in pri popravilu vaške ceste, kjer so naredili čez 450 ur prostovoljnih ur. Mladina iz Novega mesta je pomagala pri prostovoljnih delih na obnovi mesta s 350 urami.

V Mačkovicu so frontovci s prostovoljnim delom precej prispevali za zgraditev novega transformatorja, v St. Petru pa so z več sto urami prostovoljnega dela pomagali kmetki delovni zadrugi pri pospravljanju pridelkov in pod.

Okrajna lesna industrija v Črnomlju

ZORA

Vsi naši izdelki so iz prvovrstnega materiala, lično izdelani in poceni! Zahtevajte ponudbe!

IZDELUJE: VOZOVE VSEH VRST, STISKALNICE ZA GROZDJE, SADRŽNE MLINE IN MLINE ZA GROZDJE

Sindikati pred drugim kongresom ZSJ

Člani sindikatov se pripravljajo v teh tednih na II. kongres ZSJ, ki bo tokrat v Zagrebu od 7. do 9. oktobra. Za delo sindikatov bo drugi kongres nad vse pomemben, saj bo sprejel nov statut ZSJ in vrsto važnih sklepov, ki bodo tesno povezani z demokratizacijo vsega našega javnega življenja. Do 10. septembra bodo vse sindikalne podružnice na vsakih 30 članov izvolile po dva delegata za okrajne sindikalne konference, ki bodo za vsak okraj izvolile po dva delegata za slovensko delegacijo na II. kongresu ZSJ.

Priprave za II. kongres ZSJ so na Dolenjskem doslej še zelo šibke. Značilni je n. pr. malomarnost odnos 14 novomeških sindikalnih podružnic, ki se niso po svojih zastopnikih udeležile važnega posvetovanja, ki ga je preteklo sredo sklical Okrajni sindikalni svet. Od 32 podružnic je poslalo svoje zastopnike komaj 18 podružnic; manjkali so zastopniki podružnice OZKZ, tovarne igrač, tekstilne tovarne, zdravstvenih delavcev, pošte itd. Na posvetovanju je bilo pregledano delo sindikatov od I. do II. kongresa, nato pa sprejeti sklep o izvolitvah delegatov za okrajno sindikalno konferenco. Tekmovalni referent pri OSS je ugotovil, da je od 53 podružnic, ki tekmujejo na čast 10-letnice JA, poslalo poročila samo 13 podružnic. Mnoge podružnice so tekmovalje sicer sprejele,

vendar pa le-to zaradi malomarnosti funkcionarjev ne prihaja dovolj do izraza. Delegati so sklenili pozitivni tekmovalje. Obvezali so se tudi, da bodo do II. kongresa vključili v vrste organizacije čimveč še neorganiziranih delavcev in nameščenecv, dosegli točno plačevanje obveznosti do organizacije, pozitivni študij, priredili proslave za 400-letnico slovenske knjige, bolj pa bodo sodelovali tudi pri izvanredni vzgoji ljudstva. Delegati so sklenili nadalje, da bodo poskrbeli za čim večje število odgovorov na anketo, ki jo je razpisalo uredništvo »Dolenjskega listca«. — S sprejetimi sklepi pa napoveduje Okrajni sindikalni svet v Novem mestu predkongresno tekmovalje okrajem Črnomelj, Kočevje in Trebnje. Uto

Ne lovsko ne tovariško

Član lovecke družine Predgrad, tovariš Peter Kalčić iz Brezovice pri Nemški Loki, je več noči zaporedoma hodil čakati divjega prašiča, ki je delal hudo škodo na polju pod vasio. Neke noči eta se lovec v prašič res erečala; Kalčić je mrcino s strelom zadel v vrat. Smrtno zadeti prašič se je vlekel še naprej in ker ga lovec ponoči ni mogel zasledovati, mu je usel preko meje lovišča kakšnih 300 metrov globoko v državno rezervatno lovišče in tam poginil. Kalčić je o tem obvestil lovsko čuvajta državnega lovišča Dolarja ml. in Kavrana. Čuvajta sta našla prašiča in ga privlekla v vas, nato pa »tovariško« razdelila: tri četrtine mesa eta določila sebi, eno četrtino pa Kalčiću... Ocenio delitve prepuščamo lovecem in nelovcem. Pr.

Na „pomoč“ nismo pozabili!

Senator Orlando v ita ljskanskem parlamentu: »Ah, kolikokrat smo v preteklosti pomagali Jugoslaviji!...«

FRANCEK SAJE:

Kako so dolenski farovži ustanovljali svojo belo vojsko

(Odlomek iz knjige Belogardizem)

V Stopičah so steber belogardistične organizacije tvorili: glavačevsko usmerjeni kaplan Janez Urbanč, župnik Jože Smolčič, Franc Brule s Hrušice, klerikalni župan občine Smihel-Stopiče, Zagar, gostilničar in trgovec v Stopičah, pismonoša Franc Golob in zidar Pavel Drab, tipičen sad klerofašistične vzgoje. Več domačinov se je pred sodiščem strinjalo z naslednjo oznabo neke priče: »Draba Pavla poznam že preko dvajset let. Poznam je kot velik zahrbitveč, lizun in lažnivcev. Verjetno je vplivala na njegov značaj okolnost, da se je kretal vedno v družbi kaplanov, ki so bili vedno več ali manj fanatični zagrizeni proti vsem, ki niso tulili v njihov rog.« Povsem naravno je bilo, da je ta navedeni pokvarjenec slepi poslušnosti v župnišči po sovražnikovski zasedbi dodal tudi uslužnost italijanskim karabinjerjem. Poleg ostalih prič je pred sodiščem to potrdil tudi kmet Franc Stangelj: »Izjavljam, da je Drab Pavel takoj od začetka v letu 1941 stopil na stran Italijanov, bil njihov agent in ovaduh

ter stalno sedel v Zagarjevi gostilni ter pazil na ljudi, kaj govorijo. Svojo službo je opravljal prav prefrigano ter pri preprostih ljudeh še zabavljaj čez Italijane, da je lahko laže izvedel vse. Tako je hodil tudi mene večkrat napeljevat, kaj mislim, tako dolgo, da sem parkrat v neprevidnosti usekal po farjih in Italijanih. Seveda me je takoj denunciral in sem bil nato interniran in odpeljan na Rab. Ko je pozneje moja žena spraševala italijanske karabinjerje, zakaj sem šel v internacijo, ji je ob neki priliki italijanski karabinjer pokazal na Draba in rekel: čes, ta je kriv, da je vaš mož na Rabu, ne Italijani...«

Vsa ta pričevanja je končno proti sam Pavle Drab s svojim priznanjem: »Kaplan Urbanč me je res nagovarjal, naj zbiram orožje za Štajerski bataljon. Rekel mi je, naj nagovarjam še ostale možke, da vstopijo v Štajerski bataljon. V župnišče sem hodil k Urbanču na sestanke. Tam me je Urbanč učil ter dajal navodila za obveščevalno delo. Urbanč mi je rekel, naj

dajem poročila o Osvobodilni fronti, da jih bo on dajal naprej na komando.«⁷¹

Kaplana Wolbang in Babnik sta kaplanu Urbanču pred binškoštni naročila, naj na binškošno nedeljo 24. maja zvečer pošlje svoje ljudi do samotne cerkvice na Sv. Roku, od kjer jih bo vodil odpeljal v četniško taborišče. Urbanč je tja poslal svojega poslušnega Pavla Draba, Ivana Boheta in Jožeta Božiča z Igljenka z nekaterimi drugimi stolskiimi fanti in možmi, pismonoša Golob svojega osemnajstletnega sina Franca in župan Brule svojega štiriindvajsetletnega sina Alojza. Organizatorjem v stopiški fari je uspelo nabrati okrog deset belih vojščakov.⁷²

Dobro desetino je v bratomorno borbo poslal tudi mirnopeški kaplan Tonček Sinker.

Anton Sinker se je rodil 8. februarja 1916. leta v Selcah nad škofjo Loko kot sin liberalnega očeta in izredno pobožne matere, zaradi katere se je vese-ljaški fant odločil za bogoslovje. Tik pred vojno je bil posvečen v mašnika in julija 1941. leta prišel za kaplana v Mirno peč.

Tu se je kaplan Sinker dobrikel organizatorjem osvobodilnega gibanja in hlinil svojo naklonjenost Osvobodilni fronti, skrivaj pa že poletil 1941. leta zbiral najzvestejše člane bivšega fantovskega odseka v mirnopeški fari. Pri tem so mu pomagali: župnik Anton

Petrič, Franc Grahek, poslovodja klerikalne zadruge, in študent Franc Jarc s Hrastja, ki je bil v Ljubljani povezan s kaplanom Glavačem in ing. Emrom, pri katerem je bil še pol ure pred njegovo smrtjo. Kaplan Sinker je prirejal tajne sestanke v prostorih zadruge in v Krevsovem mlinu na Vrh peči, ki mu ga je dajal na razpolago pravdo pristaja mlinar Anton Gnidovec. Na te zarotniške sestanke so sprva hodili: Franc Jarc, Franc Grahek, Anton Gnidovec, Karl Povše in Jože Povše iz Goriške vasi, Franc Mavec-Miško, predsednik bivšega fantovskega odseka, Jože Mavec-Gliha, Anton Mavec iz Čemš, Avguštin Jarc iz Hrastja, Alojz Zupančič-Brko in Karel Zupančič iz Biške vasi, Anton Strniša in Janez Somrak iz Goriške vasi ter Alojz Pirnar s Hrastja, sami kmečki sinovi.

Konec marca 1942 je kaplan Sinker pripravil belogardistično prisego v hiši Jožeta Kramergerja v Mirni peči. Pred razpelo je prižgal sveče in fantom začel razlagati važnost prisige, s katero naj objubijo pokorsčino in zvestobo organizaciji. Govoril jim je, da še ni prišel čas za borbo, ko pa bo prišel, bo treba iti v boj, ker bodo partizani ob koncu vojne gotovo zasedli vse važnejše kraje in položaje. Zato bo treba pobiti in poklati komuniste, zasesti mesta in prevzeti oblast. »Takrat se je pokazalo, da se ne mislijo boriti proti okupatorju, marveč le proti partizanom za prevzem oblasti. Zato so se tej prisegi uprili: Janez Somrak iz Goriške vasi, ki bi moral prvi prisesti, za njim pa še

Anton Strniša in Jože Povše iz Goriške vasi. Kljub temu pa jih je kaplan Sinker še naprej vabil na sestanke v mlino.⁷³ Janez Somrak je kmalu nato postal partizanski zaščitnik, pozneje šel v partizane in spomlad 1943. leta padel.

V torek, 12. maja, je kaplan Sinker prišel na grad Hmeljnik, ki so ga prav takrat zasedli partizani, da si je nabral knjig in dragocenih slik. Ker je imel s sabo pištolo, so ga partizani zadržali. Na svečane besede kaplana Leopolda Klančarja s Trebelnega, ki se je spretno vrnil celo v tamkajšnji odbor Osvobodilne fronte, čeprav je v resnici bil velik nasprotnik partizanstva, so ga čez dva dni pustili domov. Sinker je kmalu nato prišel z organiziranim (točneje: oboroženim — op. S. F.) odporom proti komunizmu.⁷⁴

Sredi maja je dolensko belogardistično vodstvo sklicalo konferenco v Novem mestu, na katero je prišel tudi že kaplan Sinker. Na njej je mlada duhov.ščina sklenila, da začne oborožen boj zoper partizane, Sinker pa je objubil, da bo s svojimi pristaji tudi sam šel za vojnega kurata k četnikom.⁷⁵

⁷¹ Po občirni in natančni izjavi, ki mi jo je napisala Tilka Strniša, popolsestra Janeza Somraka iz Goriške vasi pri Mirni peči. Njeno pismono izjavo mi je pregledal in dopolnil njen bratranec Anton Strniša, roj. 12. junija 1922 v Goriški vasi, ki se je sam udeleževal Sinkerjevih sestankov, sedaj uslužben pri Narodnem gledališču v Ljubljani.

⁷² Slovenski dom 8. marca 1944. Mirna peč in njena zgodovina v zadnjih treh letih.

⁷³ Kočevski proces, zaslišanje kaplana Sinkerja pred PVS v Kočevju 14. sept. 1943.

⁷⁰ Sodni spis zoper Draba, okrož. sodišče v Novem mestu, Ko 83/47, listina št. 8, 15, 16, 18 in 19.

⁷⁰ Sodni spis zoper Draba, okrož. sod. v Novem mestu, Ko 83/47, listina št. 4.

Ob 400-letnici slovenske knjige

BOŠTJAN KRELJ — JURIJ DALMATIN — ADAM BOHORIC

Delo, ki ga je zasnoval in pričel Primož Trubar, ni občepele sredi svoje poti. Nasprotno, doživelo je nov razmah, ko so se Trubarju pridružili še Krelj, Dalmatin in Bohorič. Ta trojica je Trubarjevo zamisel izvedla do kraja, dala ji je širino in globino, jo postavila na trdnije in širše temelje in jo celo znanstveno utemeljila, zlasti v njeni jezikovni in pravopisni plati. Posledji ni bilo pričakovati, da bi Trubarjeva zamisel in delo propadla. Korenine prve slovenske knjige so se globoko zarile v našo zemljo in srca naših ljudi in niti grobo dostoeletno nasilje katoliške reakcije ni moglo uničiti tega, ker so ustvarili naši protestantje: temelje vse naše kasnejše kulturne rasti. Da je bilo temu tako, to dolgujemo še danes Trubarju in omenjeni trojici, ki je nesebično in vztrajno gradila in brusila slovenski književni jezik in ga dvignila od preproste Trubarjeve dolenjske do veljane edinega in vseobsegajočega izraznega sredstva vsega slovenskega narodnega kolektiva.

Največ zaslug za razširitev in poglobitev slovenskega knjižnega jezika si je pridobil Vipavčan Boštjan Krelj (1538 do 1567). Bil je od vseh naših protestantskih piscev najbolj izobražen in najostrejši misleč, vendar zaradi sibičnosti svojega zdravlja manj bojevit, a pri vsem tem nič manj rezev v polemiki z nasprotniki. Svojo široko jezikovno in humanistično izobrazbo si je pridobil v Jeni pri Flaciju Illicu, znamenitem učenjaku-humanistu; postal je celo njegov pomočnik, se z njim odpravil v Ljubljano, kjer je Trubar odkril, da bi Boštjan Krelj utegnil postati njegov dober pomočnik in trdna opora v razširjanju novega verskega nauka — protestantizma. Znanje več jezikov, kot na primer nemškega, latinškega, grškega, hebrejskega poleg matere slovenske in dokajšnjega poznavanja glagolice in cirilice mu je pripomoglo, da je postal po Trubarjevem prizadevanju pridigar ljubljanske cerkvene občine; kmalu nato, 1565, pa celo superintendent (nekakšen škof). Vse to je mladega Krelja še bolj povzdignilo v njegovem ugledu in moči. Tudi Krelj je vedel, da je pisana beseda sila, zato je prijel za pero in je mimo nekaterih pesmi, ki so izšle v protestantskih pesmaricah, napisal *Otročjo biblijo* (1566), nato pa se je lotil prevoda znane in takrat cenjene Spangenbergove *Postile* (1567), to je knjige, v kateri so razloženi nedelj-

ski in prazniški evangeliji. Res je, da je izšel samo prvi del te postile, kar pa nič ne zmanjšuje vrednosti Kreljeve pravopisne in jezikovne reforme. V predgovoru k postili je Krelj opozoril na dejstvo, da je Trubarjeva dolenjsčina precej nerodna in da govore Notranjci in ostali Dolenjci čistejšo slovensčino kakor Gorenci ali Korosci. S to ugotovitvijo je Krelj postavil slovenski knjižni jezik na širšo podlago, kajti Trubarjeva knjižna slovensčina je bila v resnici jezik najostreje Trubarjeve domovine, medtem ko je Krelj imel v misli večino slovenskega jezikovnega ozemlja. Dalje je Krelj izločil veliko nemških izrazov iz Trubarjeve pisane besede, zamenjal jih je z lepimi slovenskimi izrazi. Tudi pravopis, ki je bil v Trubarjevih knjigah še nedosleden in pomanjkljiv, je Krelj uredil tako, da je dosledno rabil znake za sčnike in kumeeve; označil je mehki lj in nj, ločil je u od v in uvedel je tudi naglasne znake. Ker je Krelj predgovor umrl — strla ga je suseca, najhujša sovraščina prekaterih naših mladih in veliko obetajočih pisateljev in pesnikov — zato njegova reforma ni takoj obveljala, ker ji je Trubar spodnesel tla s svojo »kranščino«, a ne za dolgo, kajti Kreljeve jezikovne in pravopisne reforme so dobile zagovornika v Juriju Dalmatinu in Adamu Bohoriču.

Jurij Dalmatin, ki se 'je rodil okoli 1547 v Krškem, je v mladosti užil nekaj rednega šolanja v rojstnem kraju, nato pa je odšel v Nemčijo, kjer se je izpopolnil v znanju latinščine, se nato vpisal na univerzi v Tübingenu in pridno študiral ob Trubarjevemu pomoči, dokler se ni vrnil 1572 v Ljubljano za pridigarja. Ker je spoznal, da Trubar in Krelj ne bosta zmogla vsega dela, ki je še čakalo pridnih rok, se je lotil utrjevanja in sistematičnega prevajanja vseh potrebnih nabožnih del, zlasti pa mu je bil pred očmi celoten prevod svetega pisma. Izkazalo se je, da je za tako delo, prevod celotne biblije, po Kreljevi smrti sposoben edino Jurij Dalmatin, terti obsežnega in napornega dela se Dalmatin ni ustrašil; lotil se ga je z vsem potrebnim znanjem in ljubeznijo, kar mu je omogočilo, da je ob denarni podpori delžnih stanov Koroske, Kranjske in Štajerske izpod njegovega peresa izšlo najpomembnejše delo vsega slovenskega protestantskega prizadevanja — *Biblija* (1584). V nji je Dalmatin ob pomoči Adama Bohoriča dosegel, da se je uveljavila dokončno Kreljeva jezikovna in pravopisna reforma, saj je jezik Dalmatinove biblije veljal za normativen skozi dve sto let, tja do Japljevega prevoda svetega pisma. V pravopisnem pogledu pa je obveljala bohoričica, ki bi jo lahko upravičeno imenovali tudi kreljica, vse do sredine XIX. stoletja, ko je bohoričico zamenjala gajica.

Prav tedaj, ko smo dobili najpomembnejšo slovensko protestantsko knjigo — *Biblijo*, je slovenski jezik dobil tudi svojo znanstveno utemeljitev in razlago v drobni knjižici »Arcticeae horulae« (Zimske urice), ki jo je napisal Adam Bohorič. Doma je bil tam nekje blizu Rajhenburga, kjer se je rodil okoli 1520, se nato šolal v Nemčiji in postulal znamenitega učenjaka Melanchtona, nato pa se je vrnil v domovino, prišel je v Krško in tu odprl svojo šolo. Zaslovel je kot dober šolnik, ki je nekaj naučil; zato so mu poverili vodstvo stanovske šole v Ljubljani, ki jo je vodil tako, da je k edino veljavni latinščini pritegnil še nemščino in slovenščino kot pomožna jezika. Njegova zasluga je, da se je v šoli upoštevala tudi slovenščina vsaj v prvem

razredu. Vse to kaže, da je Bohorič v svojem srcu čutil ljubezen do jezika našega preprostega kmečkega človeka, da je bil tudi sam slovenskega in slovenskega huda, kar potrjuje v nemajhnih meri z zanosom pisani obširni predgovor k Zimskim uricam. Nič ne dé, če je bil ta predgovor pisan v latinščini, v njem je toliko slovenskega duha in samozavesti in ponosa, da so se ob Bohoričevih besedah navduševale za Slovence in slovanstvo mnoge kasnejše generacije, ki so po svoje pomagale graditi to, kar danes imenujemo slovensko narodno zavest otroma slovenski narod.

Iz vsega tega vidimo, da je Trubar dobil v Krelju, Dalmatinu in Bohoriču verne učence in nadaljevalce započete delo, ki je bilo v tem, da se je slovenska beseda uveljavila in tako postala enakovredna ostalim kulturnejšim in bogatejšim evropskim jezikom. Jezik dotlej preziranega in ponižanega slovenskega ljudstva kmotov in hlapcev je postal kulturni jezik, dobil je vlogo tiste, na zunaj nevidne, zato pa toliko močnejše vezi, ki je skozi stoletja združevala v celoto ves slovenski narod, pa naj so ga tuji še tako razkosovali v Korosce, Štajerje, Kranjce, Primorce in Prekmurce. Jezik, ki so ga pisali naši prvi protestantski pisci, je izpopolnjen in pomlajen v teku stoletij skozi iz Koroscev, Štajercev, Kranjcev, Primorcev in Prekmurcev celoto, sposobno samostojnega življenja, ki se danes imenuje Slovenci. —dim

Zanimanje za dolenjsko trgovsko šolo

Vpisovanje v Trgovsko šolo v Novem mestu in članki v našem listu so zbudili veliko zanimanje za šolo. Proti pričakovanju je plan vpisa skoraj pri vseh povprečnih študentih za trgovino in preskrbo okrajev šolskega okoliša prekoračena za 100 do 120 odstotkov. Poverjenstvo so zaključila sprejem 5. septembra t. l. Zanimivo je, da se je prijaviло zelo malo učencev iz trgovin; skoraj vsi prijavitelji imajo ustrezno predizobrazbo, to je tri

Tako skrbi ljudska oblast za invalide

Ze stara Avstrija je v Dolenjskih Toplicah sezidala nekako okrevališče za vojne veterane. Vendar je bila to bolj prilizljiva kasarna kot dom oddiha in zdravljenja. Tudi v etari Jugoslaviji je stavba služila podobnim potrebam, z razliko ceveda, da je bila še bolj zanemarljena. Med zadnjo vojno je bila zgradba požgana, takoj po vojni pa jo je ljudska oblast obnovila in namenila ljudem, ki so

Invalidski dom v Toplicah

in vojni žrtvovali svoje zdravje. Invalidski dom, prenovljen in prijazen, je dobil leta 1948. še eno nadstropje. Zdaj ima 54 postelj z vsem udobjem, ki ga potrebujejo vojni invalidi in njihovi rodbinski člani. Vsako leto se v domu zvrsti okrog 500 invalidov iz Slovenije, ostalih republik in celo iz Treta.

Vsek invalid, ki dobi nakazilo za zdravljenje od ministrstva za zdravstvo, oстане v Toplicah 21 dni. V dom prihajajo vojni vojaki invalidi, prav tako pa tudi osebni invalidi, matere in vdove pad-

lih borcev. Prošnje za sprejem v Invalidski dom vlagajo invalidi preko krajevnih invalidskih organizacij in okrajna ministrstva. Uprava doma upošteva, ako je to mogoče, vse želje posameznih invalidov, kadar želijo ti zdravljenje v času, ki jim najbolj ugaja.

Kako je v Invalidskem domu v Toplicah? Naj odgovori stoočetotni črnogorecki invalid, ki je prebil v domu tri tedne:

»V Sloveniji, posebno pa v domu v Dolenjskih Toplicah, bi se lahko učili vsi domovi in zavodi iz vse države, kako se skrbi za vojne invalida!«

Pohvala, ki so jo doslej izrekli že tisoči invalidov, za Invalidski dom v Toplicah tudi popolnoma drži. Vsaka skupina, ki pride za tri tedne v dom, si izvoli poseben odbor, ki sodeluje z upravo doma, sklicuje redne sestanke in posvete gostov in skupno z upravo skrbi, da bi bil vsak kar se le da najbolj zadovoljen v domu. V domu je knjižnica s 300 knjigami, radio z zvonniki, lep senčnat vrt, kegljišče in še marsikaj za razvedrilo.

»Tu smo ne samo kot tovariši, temveč kot ena družina med seboj!« je povedala tovarišica Terezija Parovel iz Treta, žena podlega partizana. Ginja je bila nad prijaznostjo in skrbjo, ki se v domu posveča vojnim vdovam in invalidom. Kaj takega ni pričakovala, kakor je povedala v domu; ko se je odpravljala v Jugoslavijo, ji je sovražna propaganda slikala našo državo v popolnoma drugačni luči. »Zdaj jim bom povedala vse, kar sem doživela in videla,« je zatrijevala v domu vsa srečna.

Invalidski dom je zgled čistoče in reda vsem gostiščem, domovom in podobnim ustanovam. Lepe svetle sobe, povod preproge in tekači, okna polna cvetja, svetla, parketna tla, kopalnice s topljo in mrzlo vodo, velika jedilnica, na vseh mizah rože in tako naprej — vse to samo na sebi govori brez prepričavanja. Hrana je provotrna. Čeprav so domu proračun nekoliko znižali, ekusažo slehernemu ugoditi tudi v hrani po želji in izbiri. V domu imajo lastno vrtnarstvo, ki jo invalidi najraje sami obdelujejo.

Za vodstvo, potrebo in hišna dela skrbi v domu osem ljudi. To so upravniki, knjigovodja in šest žensk. Majhen, a čvrst kolektiv dela z veliko ljubeznijo in poživljenjem. Kako bi sicer zmožel vsa dela? Saj je poleg vseh opravkov treba mnogim invalidom pomagati pri hoji in skrbi, še za niz drugih malenkosti, ki jih noben hišni red ne more prepisati. Le ljudje, ki imajo do skrajnosti razvit čut do vojne invalida in epstoječo žrtve, k iso jih njihovi gostje podarili domovini, so kos nalogam, ki jih tako uspešno opravljajo. V imenu vseh invalidov, ki so se doslej zdravili v Toplicah, zaluzajo zato javno priznanje.

Francu Špeharju je treba postaviti dostojen spomenik

V jeseni bo deset let, odkar so italijanski fašisti v gozdu Razvaje pod Sinjim vrhom zverinsko pobili Franca Špeharja iz Gorice pri Sinjem vrhu. Špehar je bil eden prvih belokranjskih borcev za pravice delovnega človeka že v predpripleki Jugoslaviji in so ga poznali mnogi prvoborci po vsej Sloveniji. V jeseni 1941 je bil na svojem domu aretirán; med potjo proti Vinici so ga fašisti skupno z Mihom Mukavcem s Hriba pobili na mestu, kjer se od ceste Sinji vrh—Vinica odcepi pot proti Damlju. Padel je kot prva politična žrtev v Beli krajini.

Na kraju smrti Franceta Špeharja in Mihe Mukavca je bil svojačasno postavljen začasen spomenik z napisom, toda roka neznanega zlobneža je spomenik podrla in napis odnesla. Glede na velike zasluge, ki jih je imel pokojni Franc Špehar

za širjenje napredne misli v Beli krajini in v Sloveniji, za kar je žrtvoval tudi svoje življenje, bi bilo vsekakor potrebno, da mu Zveza borcev Bele krajine ali pa organizacije OF postavijo dostojen in trajen spomenik bodisi na mestu, kjer je bil ubit, ali pa kje drugje. —fj—

Delavci in nameščenci v Novem mestu!

Pred delavci in nameščenci naših tovarn, podjetij, ustanov, zadrug in zasebnih delavnic stoji dandanes vedno večje in odgovornejše naloge. Upravljanje podjetij, ki so jih prevzeli delavci v svojo last, zahteva potrebno znanje, ki za nudi v veliki meri šolska izobrazba. Nov finančni zakon in spremembe v plačilnem sistemu bodo v veliko večji meri kot doslej ločili delavce in nameščenca z nižjo srednjo in višjo šolsko izobrazbo, po nazivih in strokovni usposobljenosti pa se bodo ravnale tudi plače.

Večerna delavska gimnazija v Novem mestu vam nudi najlepšo priljubljenost, da s skrajšanim šolanjem dovrstite nižjo gimnazijo z nižjim tečajnim izpitom. V delavsko gimnazijo se lahko vpišete zaposleni delavci in nameščenec, ki imajo vsaj 4 razrede

osnovne šole in praviloma niso starejši od 35 let. Popravni izpiti za delavsko gimnazijo bodo v Novem mestu 7. septembra 1951 ob 19. uri zvečer. Prijave za vpis bo sprejemalo vodstvo gimnazije 8. septembra 1951. Prijavi priložite spričevalo.

Prvi letnik večerne delavske gimnazije bo odprt, če se bo prijavilo za vpis vsaj 20 delavcev in nameščenecv. Ostali letniki (II. in III. razred) se bodo odprli, če se bo prijavilo za vpis vsaj lanskost število obiskovalcev.

Tečajji za posamezne razrede za višjo gimnazijo v katerih se bodo pripravljali kandidati za privatne izpite višje gimnazije, se bodo odprli ob zadostnem številu prijaviteljev in njihove stroške.

Ivan Žic — 75-letnik

Tretjega septembra je obhajal 75-letnico rojstva tovariš Ivan Žic, kletar trgovskega podjetja Okrajne zveze kmetijskih zadrug v Novem mestu. Tovariš Žic je bil rojen 1876. leta na otoku Krku. Mladost je preživel v pomorski službi, nato je imel nekaj let trgovino z vinom, kasneje pa gostilno. Leta 1926 se je preselil v Jugoslavijo in nadaljeval z gostinstvo obrtjo v Novem mestu do leta 1941. Zdaj je že tretje leto zaposlen kot kletar pri podjetju »Vinos«, kjer ga poznajo kot nadvse vestnega in poživljenega delavca, ki skrbi za podjetje kakor za svojo lastnino. Čeprav je že v visokih letih, je mladeničko čil in poseka z živahnostjo in pridnostjo prenekaterega mlajšega kletarja. K življenjskemu jubileju mu uslužbenčij podjetja in številni znanci ter prijatelji čestitajo in kličejo: Na mnoga leta!

ŠE O KRIŽATIJI

V zadnji številki smo objavili pismo ki ga je uredništvu poslal Mestni ljudski odbor Novo mesto kot pisanilo kako je z obnovo zgodovinske križatije. Danes objavljamo še dopis, ki smo ga dobili od upravnika Studijske knjižnice.

Vzpostavljeno z akcijo MLO za obnovo Križatije je tudi uprava Studijske knjižnice ob izdatnem sodelovanju Muzeja za Dolenjsko vložila vse napore, da bi bila Križatija obnovljena vsaj delno že v letu 1951. V ta namen je bila odposlana 23. VI. 1951 vloga št. 73/1 na ministrstvo financ vlade LRS ter v vednost Svetu za prosveto LRS, Svetu za gradnje LRS, Sekretariatu vlade LRS ter Zavodu za varstvo spomenikov LRS. Vlogo so podpisali MLO, Svet za

prosveto in kulturo pri OILO Novo mesto, Okrajni odbor OF Novo mesto, ter poverjenstvo za lokalno gospodarstvo pri OILO Novo mesto. O vlogi so poučeni vidni novomeški kulturni delavci v Ljubljani ter nam pomagajo pri naših naporih. V najkrajšem času bo Križatija proglašena za kulturno zgodovinski spomenik Novega mesta, nakar bo njena obnova lažja. Ker se vsi odgovorni predstavniki ljudske oblasti novomeškega okrajna zavedajo pomembnosti Studijske knjižnice in ker ji do sedaj še nikdar niso odrekli pomoči, smo trdno prepričani, da bo Križatija obnovljena takoj, ko bodo za to dali finančni in drugi pogoji.

V. d. upravnik Studijske knjižnice: Komelj Bogo. I. r.

Sadne sušilnice propadajo

Marsikje na Dolenjskem so stare, zgrajene sadne sušilnice zelo zanemarljene. Čeprav nam vsako leto propade na tisoče ton sadja, ki bi ga lahko posušili, se v mnogih krajih za sušilnice sploh ne zmenijo. Tako imajo n. pr. v Vincl v Beli krajini v sadni sušilnici shranjeno opeko nekega zasebnika, med zanemarljenimi sušilnicami pa je tudi sadna sušilnica bivšega Sadjarskega in vrtarskega društva v Šmiheln pri Novem mestu. Celi 10 let stoji že nelokoriščena; zanjo se ne briga ne kmetijska zadruga, ne krajevni ljudski odbor Šmihel. Zdaj služ za — oheestno stranlišče...

Kdo je odgovoren za sušilnice v Šmiheln? Popraviti bi bilo treba kurilne cevi, police in poskrbeti za kurbivo, pa bi lahko celo jesen služila ljudem. Drugod sušilnice primanjkuje, šmihelska pa nezaluzeno počiva. Češnje bodo zgnile in šle samo za hranje. Okolnani bi lahko nasušili veliko sadja, ki je odlična hrana in se lahko tudi dobro proda. Prav bi bilo, da bi okrajno kmetijsko poverjenstvo zadložilo KLO, da sušilnice obvezno popravi in tudi nadalje skrbi zanjo, ali pa naj se za to pobriza kmetijska zadruga. M.

IVO PIRKOVIČ

PRISEGA mrtvemu bratu

dni so ga pripeljali iz okrožnih zaporov z znamenji nenadnega hudega vnetja slepiča, ki so mu ga naši zdravniki brez odlašanja izrezali. Po operaciji so Italijani pustili bolnika teden dni brez straže v posebnem oddelku za težke operirance, ker so zdravniki dejali, da potrebuje miru in posebne nege. Ko pa so mu zdravniki iz zacetjene rane sedaj pobrali šive, so ga Italijani predali naši straži.

Novi jetnik se ni ozrl niti po Italijanu niti po orožniku, ki je pozorno poslušal karabinjerjeva naročila, niti po novi okolici, kakor da je, pogreznjen v lastne hude skrbi, sam na svetu. V predal odkazane nočne omarice je iz klobuka stresel nekaj drobitja, tobak in glavnik in zmečkano pokrivalo obesil na kljuko. Povzli je obed, ki so ga strežniki pravkar delili, nato pa, vdan v usodo, pohlevno obsedel na robu postelje, nad katero je usmiljeni brat z velikimi, okornimi črkami napisal na črno desčico: Miha Gruđen.

Straža se je pravkar menjavala: stari, dobrodušni Bremsak je predajal stražarsko dolžnost revmatičnemu žandarju Plesničarju z neprijaznim mongolskim obrazom. Sodnik Savelj se je odpravil na svoj občajni sprehod po vrtu. Tedaj se

je tudi Miha Gruđen gibčno dvignil s svojega ležišča in, tiščoč se z obema rokama za komaj zaceljeni trebuh, odkrival orožnikom za hrbtom na hodnik in zginitil po stopnicah.

Pojasnilni moram, da si je posebno pravico sprehoda vsak dan po kosilu sodnik Savelj pridobil povsem nepostavno. Orožniki se sodniku okrožnega sodišča pač niso upali ugovarjati in z njim ravnati kot s pravim jetnikom. Kdo je pač mogel vedeti, kaj bo jutri.

Tako je sodnik Savelj v ograji naše čudne ječe napravil prvo nevarno vrzel, skozi katero se je naglo prihulil tudi Jud Negrini, zgovorno pojasnjujoč straži znamenja svoje hude jetike, ki da terja mnogo svežega zraka. Za obema je začel pohlevno in brez besed uhajati Jože Primožič in nato še drugi. Greh je rodil nove in nove grehe in orožnik se jih je privadil. Stražnik se sodnika samega na teh njegovih samovoljnih poteh ni upal vlezovati, če pa jih je sililo na izprehod, so jih je žandar navadno spremljal, prepuščajoč drugi del jetnikov v sobi samim sebi.

Kako se je zgodilo tisti dan, pa še danes pravzaprav ne vem natanko. Žandar

Plesničar ni po Gruđen niti vprašal, vse dokler se ni sodnik vrnil s sprehoda in izjavil, da novega jetnika ves čas ni nikjer videl.

Stražar nas je hlastno prešel. V rumeni mongolski obraz je postal pepelnatosiv, kot stara, izprana krpa. Zdirjal je iz sobe in se čez nekaj trenutkov ves iz sebe prikazal spet na vratih. Planil je h Gruđenovi postelji in pretikal po omari, kakor da se nadeja, da bo tam našel pojasnilno nerazumljivo uganki. V predalu je bil denar, tam tobak, tam je visel klobuk; torej tudi jetnik ne more biti daleč, se je tolažil žandar, na katerem smo pasli hudobne oči. Menda smo bili vsi enih misli: usoda si je med našimi stražarji pravilno izbrala svojo žrtve.

Žandar Plesničar pa še vedno ni hotel verjeti v najhujše. Najbrž se je Gruđen zagovoril z znanim človekom in se pozabil vrniti. Žandar se je zopet pognal po hodnikih in stopnicah in se vrnil bolj obupan, kakor je šel. Jecljaje je začel zasliševati sodnika, Savelj pa se ni mogel prav nič domisliti, kdaj in kako je pogrešani jetnik zginil. Izkazalo se je, da je Miho Gruđen videl zadnje strežnik še opoldne, ko se je jetnik, prihajajoč

z vrta, počasi vzpenjal po stopnicah v naše nadstropje. Od tistega trenutka je za pogrešanim izginila vsaka sled.

Ko je Gruđen videl tisti strežnik, je jetnik imel na sebi le spodnjice, srajco, tanek flanelast plašč in dimnikarsko obvalo, kakor pač vsi bolniki. Tak ni mogel priti daleč, to je bilo žandarju povsem jasno. Toda vse okoliščine, ki jih je nesrečni stražar mogel doznati, so stvar bolj zamotavale, kakor pa jo pojasnjevale.

Neprijateljini orožnik je brez moči obstal med nami. Velevalo mu, da straži jetnike, je pretresen hilpal, pa mu še orožja ne zaupajo. Zavoljo njega da lah ko pobegeto vsi, kako naj jih nesrečnik kloni in lovi. Vrag in taka pasja služba! Plesničar je moledeval našega sočutja, kakor da mu bo to kaj hasnilo. Dolgo je zbiral pogum, da bi zlo novico po telefonu sporočil poveljstvu, in se obotavljal, kakor da mu je planiti v mrzle valove. Ko pa je premagal samega sebe, je ves lesen v strahu čakal, da ga zagrnejo valovi sovražne usode.

Minilo je nekaj minut, ki so se s sadiščno počasnostjo plazile iz večnosti v večnost. Pridrveli so karabinjerji, pregledali, zaslišali, popisali in odšli. Prišli so drugi, zmerjali orožnika, da nam pušča prevče svobode, se izkričali na nas in odšli. Prišli so tretji in četrti in vsi so divjali huje od prejšnjih in vsak nam je vzel nov kos svobode.

IZ NAŠIH KRAJEV

KOTIČEK ZA GOSPODINJE

O KONZERVIRANJU

Ozrno se po naših vrtovih, sadovnjakih in poljih! Trgi so polni sadja in zelenjave! In prav v tem času gospodinja misli na bodočnost, da ji ne bo treba biti pozimi in pomladi, v taki stiski. Ako bo sedaj shranila sočivje in sadje, bo lahko pozimi nudila družini spremembo v hrani; pa ne samo to, povečala bo obedom in večerjam hranilno vrednost, okusnost in prebavljivost.

Konzerviranje sadja in zelenjave na razne načine je velikega gospodarskega in zdravstvenega pomena. V tem mesecu bomo prinašali našim bralkam navodila o konzerviranju. Prosimo pa bralke, da nam piše, kako ve vlagati, da nam sporočite kak preizkušen recept, ki ga bomo radevolje priobčili.

Pri pripravljani konzervi naj bo glavno navodilo: **čistoča in natančnost**. Sadje in zelenjava, ki smo si jo pripravile, mora biti zrela in popolnoma zdrava. Izberimo najljubše plodove! Posoda, ki jo uporabljamo, mora biti čista in po možnosti neokrušena. Kozarce, v katere navadno vlagamo, umijemo v topli vodi, kjer smo raztopile odo ali pralni prašek, splaknemo v topli in še v mrzli vodi ter jih povežemo na čisto krpo.

V manjših gospodinjstvih se poslužujemo za sadje tehle sredstev, ki nam ga ohranijo pred gnitjem: sladkor, alkohol, olesjen kis.

Razgrjevanje v primernih posodah (sterilizirane).

Za zelenjavo pa: sol, kis, naravno kisanje zelenjave in razgrjevanje ali neprodušno zapiranje.

Kako prav nam pride v prehrani posušeno sadje, dobro vemo; zelenjave pa ne sušimo, zato vam bomo dali navodila. Poizkusite in videle boste, da vam bo pozimi zelo ugajala.

Kumare v kislu. Lepe mlade in majhne kumarice operemo v mrzli vodi ter vsako posebej oemazimo s krtačko. Pustimo jih stati v vodi tri ure. Nato jih v posodici posodi posolimo in pustimo stati šest ur; medtem jih nekajkrat premešamo. V čiste kozarce jih tesno vlagamo, med nje pa denemo nekaj listov vinske trte, nekoliko kopra (dila), nekaj olupljenih šalotk, celega belega popra in nekoliko gorčičnih zrn ali hrena. Obenem pripravimo vinski kis. Ako je prehud, ga razredčimo z vodo, da je bolj kisel kot za solato, a ne preveč oster; na vsak liter kisa damo kavino žlico soli. Vre naj šest minut. Ko neha vreti, pridenemo za vsak liter noževico konico salicila.

Kozarce postavimo na krpo, ki smo jo oželi iz vroče vode, nato pa vlivamo počasi kolikor mogoče vroč kis na kumarice. V vsak literki kozarce vremo za pol graha velik drobec modre šalice, da cestanejo kumarice lepo zelene. Dvojni celofan papir zmočimo, zbršemo in napnemo ter zavemo, ko se je kis popolnoma ohladil.

Interesentov izven Novega mesta dostavljamo avtohtono na kraj odhoda. Skupine, ki bodo rezervirale cel avtohtono, imajo pravico doleteti čez odhoda iz Novega mesta in povrnika iz Zagreba.

Prijavite se pravočasno pri Putniku! Putnikovi, ki bi prihajali nepriljavljeno šele ob odhodu avtohtone, ne bomo sprejemali!

Vozna cena v obe smeri je 420 dinarjev za osebo (iz Novega mesta).

Interesenti izven Novega mesta doplačajo še morebitno razliko v kilometrih.

Priporočamo vam da se čimprej prijavite! PUTNIK Novo mesto, telefon 108

VSEM PODJETJEM, USTANOVAM IN ORGANIZACIJAM!

Od 15. do 30. septembra bo v Zagrebu mednarodni velesejem. Putnikovi avtohtoni iz Novega mesta bo vozil vsak dan v Zagreb. Odhod iz Glavnega trga ob 6. uri zjutraj, odhod iz Zagreba ob 20. uri.

Vsi, ki mislijo obiskati velesejem, naj čimprej rezervirajo avtohtono in določijo dan odhoda da ne bodo prostori kasneje že zasedeni.

Interesentov izven Novega mesta dostavljamo avtohtono na kraj odhoda. Skupine, ki bodo rezervirale cel avtohtono, imajo pravico doleteti čez odhoda iz Novega mesta in povrnika iz Zagreba.

Prijavite se pravočasno pri Putniku! Putnikovi, ki bi prihajali nepriljavljeno šele ob odhodu avtohtone, ne bomo sprejemali!

Vozna cena v obe smeri je 420 dinarjev za osebo (iz Novega mesta).

Interesenti izven Novega mesta doplačajo še morebitno razliko v kilometrih.

Priporočamo vam da se čimprej prijavite! PUTNIK Novo mesto, telefon 108

Kino

KINO NOVO MESTO PREDVAJA:

Od 7. do 10. septembra — ameriški film »Dobri Sami«.

Od 11. do 13. septembra — angleški barvan film »Sarabanda«.

Od 14. do 17. septembra — avstrijski film »Očarljivi goljuf«.

KAJ BODO GLEDALI NOVOMESKI KINOOBISKOVALCI

»Očarljivi goljuf« je filmska komedija; Avstrijski je v njej postavili na platno starejšim gledalcem dobro poznanega igralca W. Albach-Rettyja. Elfe Gerhard, Enge Konrad in druge igralki skrbijo v filmu za zabavo, ki se sude okoli središnih vprašanj skladatelja Martina Palmierja, ki je nekonvencionalno zaljubljen v ljubko Christl, prodajalko v trgovini otroškega perila. Čoprac Palmer pridno kupuje otroške hlačke, kapice, nogavičke in drugo, pa se Christl zanj ne zmeni. Iz stiske mu pomaga zdravnik Muthesius, ki je oddal del svojega stanovanja prodajalki in njenim trem prijateljicam. Skladatelj se loti težavnih nalog: pod tremi izmišljenimi imeni dvori trem prijateljicam misli pa na četrto. Palmer postane športnik filozof skladateljstvo pa se obnese pri tretji trosoročnici. No, s četrto, s to pa se na kraju zadevščina ugodno reši. Izra ne bi bila komedija, če takega zaključka ne bi že vnaprej slutili.

PREKLIČ

Colarič Frančiška iz Groselj prekliče, jem žalitve in obrekovanje, izročeno o Colariču Stefanu, posestniku v Grobljah št. 46, kot neresnično ter izjavlja, da za to nisem livela nobenega poverja. Zahvaljujem se mu, da je odstopil od tožbe. — Colarič Frančiška.

UREJA URADNIKI ODBOR — Odgovorni urednik Tone Golnik — Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Kapucinski trg 3 — Poštni predal 23 — Tekoči račun pri Komunalni banki v Novem mestu. Ašev 416-1-98223-1 — Člarska naročnina 75 din, polletna 150 din, celoletna 300 din — Naročnina se plačuje vnaprej — Tiska tiskarna »Ljudske pravice« v Ljubljani

BELOKRANJSKI PIONIRJI SO ZAPUSTILI DOL TOPLIČE

Druge skupina belokranjskih pionirjev, ki je bila tri tedne v Dol. Topličah, se je pretekli teden vrnila okrepjena na svoje domove. V urejenem življenju, zabavi, igranju, izletih in ob dobri hrani jim je letovanje veselo potekalo, čas pa je vse prehitro mineval.

Pionirski so obiskali Vrbo, rojstni kraj pesnika Praprotna, Zirovnice, hidrocentralo na Savi, Vintgar in Bled. Pred odhodom so bili tudi na Muljavi, na rojstnem domu pisatelja Jurčiča, kjer so se vpisali v spominsko knjigo, obiskali pa so tudi partizansko Bazo 28 na Rogu. Za slovo so pripravili taborni ozebi, ob katerem so prikazali življenje in uspehe kulturne delovanja v počitnicah. Priveditve se je udeležilo precej kopalniških gostov in domačinov. Ob zaključku ljubke prireditve je nagovoril pionirje profesor Čotič, član Sveta za prosveto in kulturo pri ministrstvu prosvete LRS. G. D.

TONČKU RUPETU V SPOMIN

Le kaj naj Ti napišem v spomin, piljuncček moj dragi! Saj ne veš, kako boleče me je udarilo po srcu nenadna vest, da so Te tvoji dragi osolili iz Laz ob Kolpi, iz Kuret in Gorset ter vsi Tvoji ljubljani brežani zasuli s cvetjem, ki sredi poetično tako opolno deht ob vznožjih brežanskih vrtilj, da so Te na samo nedeljo, ko se klepetavo razgovarjata zvonova pri goriški sv. Luciji in lazarskem sv. Vidu, ob njuni žalostni pesmi ponesli v prezgodnji grob.

Tvoja nesrečna mama Franca in neutolažljivi ate Rudi sta mi plašila, da se po nesrečnem padcu pri telovadbi nisi več opomogel.

Centenemu občinstvu naznanjam, da sem odprl **slasličarno** in se priporočam za obisk

KAREL LJENARDIČ ml.,
Novo mesto, Ljubljanska cesta 24
(v hiši Skaberne)

mogel. Dva meseca si se zdravil, a niti najskrbnejša nega zdravnikov ljubljanske bolnišnice Ti ni mogla vrniti zdravila!

Kako si se veselil, ko si l letošnjem juniju uspešno položil sprejemni izpit za 4. razred gimnazije! Prvi sem bil, ki si mu prišel povedat to veselo vest. Saj res, takrat sva gradila svetle načrte za počitniški čas, a niti jaz, ki sem nosil v sebi kak boleznin, nisi Ti, ki je smrt zasnamovala za svojo žetev, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas, a goriški, bilparsi in lazarski čolni so prevzajali po Kolpi od brega na breg veselo ljudi, le naju ni bilo, da bi zavestala in goravkemu Perič na vesel razgovor, blava vedela, česa se bo obema skrilo sonce. Zdal vsa vrša, ki jo je stikala Tvoja mama, še vavek suha vli na izbi, ker niva prišla klenov in belle lovit, kakor sva sanjala. Bila je počitniški čas